

Đẩy mạnh nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực lý luận chính trị ở Việt Nam hiện nay

Ngày nhận bài: 18/02/2022 | Ngày phản biện: 18/02/2022 | Ngày xuất bản: 21/03/2022

Tác giả: Phan Thị Thanh Hải

Tóm tắt: (LLCT&TT) Nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực khoa học lý luận chính trị (LLCT) bao gồm, những công trình nghiên cứu nhằm làm rõ bản chất, tính quy luật của các mối quan hệ chính trị và sự kiện, quá trình chính trị - xã hội, hướng đến phục vụ các nhiệm vụ chính trị của giai cấp mà nó phản ánh lợi ích. Nghiên cứu cơ bản trong LLCT ở nước ta là nhiệm vụ chính trị - khoa học của Đảng, là điều kiện đảm bảo thắng lợi cho sự nghiệp cách mạng. Bài viết trình bày chức năng, đặc điểm và vai trò của nghiên cứu cơ bản, phân tích yêu cầu khách quan phát triển nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT và những giải pháp nhằm đẩy mạnh nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT ở nước ta trong giai đoạn hiện nay.

LLCT là hệ thống những quan điểm, nguyên tắc, tri thức về mối quan hệ chính trị và các quá trình chính trị - xã hội. LLCT phản ánh tư tưởng chính trị của một giai cấp trong xã hội cụ thể. LLCT khoa học ở Việt Nam hiện nay là hệ thống tri thức về bản chất, quy luật vận động của các quan hệ chính trị và quá trình chính trị - xã hội phản ánh lập trường và những lợi ích chính trị căn bản của giai cấp công nhân và nhân dân lao động dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Nghiên cứu LLCT là hoạt động sáng tạo được tiến hành bởi các nhà khoa học nhằm tạo ra những sản phẩm khoa học đáp ứng nhu cầu nhận thức và giải quyết các vấn đề thuộc lĩnh vực chính trị - xã hội.

Theo đó, ở góc độ khoa học, mục đích nghiên cứu LLCT được xem xét trên ba cấp độ: Thứ nhất, nghiên cứu nhằm củng cố, hoàn thiện những hiểu biết về các mối quan hệ

chính trị, các sự kiện và quá trình chính trị - xã hội. Những hiểu biết được đem lại từ kết quả nghiên cứu cho phép con người nắm bắt ngày càng đầy đủ và sâu sắc trạng thái, nguồn gốc, bản chất, tính quy luật, nguyên nhân của các vấn đề chính trị - xã hội.

Thứ hai, trên cơ sở những tri thức ấy, nghiên cứu LLCT hướng tới tìm kiếm, vận dụng, phát hiện những con đường, phương hướng tác động vào các mối quan hệ chính trị, các quá trình chính trị - xã hội. Điều này khiến cho nghiên cứu không chỉ hướng tới thay đổi thế giới theo ý thức chủ quan của giai cấp vô sản mà còn khiến cho giai cấp vô sản tìm cách điều chỉnh, thay đổi cách tác động sao cho ngày càng hiệu quả vào các quá trình chính trị - xã hội thế giới. Thứ ba, mục đích cuối cùng của nghiên cứu LLCT là sáng tạo những tri thức phản ánh các biện pháp, cách thức và phương pháp, mô hình tác động nhằm thay đổi, giải quyết các vấn đề thực tiễn chính trị - xã hội.

Trong quản lý hoạt động khoa học - công nghệ, người ta sắp xếp, phân chia thành các loại hình nghiên cứu khoa học nói chung, nghiên cứu LLCT nói riêng dựa vào một số tiêu chí khác nhau. Mỗi loại hình nghiên cứu có những đặc trưng về mục tiêu nghiên cứu, về sản phẩm tạo ra và có vị trí, vai trò khác nhau trong hệ thống hoạt động khoa học và thực tiễn đời sống.

Tiếp cận khoa học luận trong phân tích hoạt động nghiên cứu, ba loại hình nghiên cứu được xác định trong lĩnh vực LLCT là nghiên cứu cơ bản, nghiên cứu ứng dụng và nghiên cứu triển khai thực nghiệm. Cơ sở xác định ba loại hình nghiên cứu nêu trên là căn cứ vào mục tiêu chính của mỗi công trình khoa học LLCT và khả năng áp dụng sản phẩm tạo ra của nó, dựa trên nguyên tắc xem xét cấp độ cụ thể của mục đích nghiên cứu LLCT đã bàn ở trên.

Về nghiên cứu cơ bản trong hoạt động khoa học, GS, TS Lê Hữu Nghĩa cho rằng "Nghiên cứu cơ bản là nghiên cứu các khái niệm, phạm trù, quy luật, nguyên lý của khoa học nhằm rút ra những tri thức mới về bản chất của đối tượng, bổ sung và phát triển lý thuyết khoa học"⁽¹⁾. Còn GS, TS Nguyễn Trọng Chuẩn lại đưa ra định nghĩa: "Nghiên cứu cơ bản là các nghiên cứu nhằm thu được tri thức cơ bản mới, mang tính

chiến lược, có thể góp phần giải quyết các vấn đề của bản thân khoa học, góp phần thúc đẩy sự phát triển của bản thân khoa học, đồng thời cũng hy vọng sẽ tìm được những ứng dụng thực tế trong tương lai”(2).

Trên cơ sở những quan điểm nêu trên, xem xét từ phạm vi nghiên cứu LLCT, có thể hiểu nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực khoa học LLCT, bao gồm những công trình nghiên cứu nhằm làm rõ bản chất, tính quy luật của các mối quan hệ chính trị và các quá trình chính trị - xã hội.

Nghiên cứu LLCT nói chung, nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT bao giờ và ở đâu cũng hướng đến phục vụ trực tiếp các nhiệm vụ chính trị của giai cấp mà nó phản ánh lợi ích chính trị. Nghiên cứu cơ bản trong LLCT ở nước ta là nhiệm vụ chính trị - khoa học của Đảng, là điều kiện đảm bảo thắng lợi cho sự nghiệp cách mạng.

Với đối tượng đặc thù là nghiên cứu các quá trình chính trị - xã hội, mối quan hệ chính trị trong xã hội, nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT thực hiện đầy đủ các chức năng cơ bản:

Một là, mô tả trạng thái quan hệ chính trị, các sự kiện chính trị và các quá trình chính trị. Theo đó, nghiên cứu cơ bản bắt đầu bằng việc trình bày chân thực trạng thái, cấu trúc, thiết chế, tổ chức chính trị cũng như sự vận động của các quan hệ xã hội, bao gồm cả trạng thái vật chất và tinh thần của nó trong từng giai đoạn lịch sử cụ thể. Kết quả nghiên cứu cơ bản trước hết giúp nhận diện, định dạng quan hệ chính trị, sự kiện chính trị.

Hai là, giải thích, làm rõ mối quan hệ của các yếu tố cấu thành những sự kiện chính trị, mối quan hệ đồng đại, lịch đại của các quan hệ chính trị - xã hội. Đồng thời, nghiên cứu cơ bản còn chỉ ra nguồn gốc, sự tương tác giữa các yếu tố cấu thành một sự kiện, một tổ chức chính trị - xã hội. Trong quá trình thực hiện chức năng giải thích, nghiên cứu cơ bản cho thấy bản chất, tính quy luật của các hiện tượng hay quá trình chính trị - xã hội.

Việc xác định bản chất của các quan hệ chính trị, các sự kiện và quá trình chính trị là quá trình khái quát, trừu tượng, đi xuyên qua vô số những hiện tượng phong phú, đa dạng, phức tạp của con người và xã hội.

Ba là, dựa trên quá trình mô tả, giải thích xã hội, nghiên cứu cơ bản hướng tới sáng tạo những tri thức, nhận thức khoa học mới trong lĩnh vực LLCT, đem lại hiểu biết sâu sắc cho nhân loại về xã hội và con người. Tri thức khoa học được tạo ra trong nghiên cứu cơ bản là tri thức về bản chất của các hiện tượng và quá trình chính trị - xã hội, là tri thức về quy luật vận động của xã hội về chính trị và mối quan hệ chính trị của xã hội.

Để sáng tạo và chính trong quá trình sáng tạo, nghiên cứu cơ bản thực hiện chức năng dự báo. Những tiên đoán khoa học về mô hình tổ chức chính trị - xã hội tương lai, mối quan hệ chính trị cũng như quy luật vận động tất yếu của nó, do vậy cũng là sản phẩm tất yếu của nghiên cứu khoa học trên cơ bản thực hiện các chức năng nghiên cứu của loại hình này.

Nghiên cứu cơ bản trong LLCT ở nước ta hiện nay có vai trò quan trọng.

Nghiên cứu cơ bản về LLCT góp phần hoạch định đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước.

Để quản lý và điều hành xã hội, Đảng và Nhà nước hoạch định và thực thi đường lối, chính sách của mình. Đường lối, chính sách là sự cụ thể hóa, thể chế hóa chủ trương, thể hiện sách lược và kế hoạch hoạt động nhằm đạt được mục đích của chủ thể. Đường lối, chính sách của Đảng Cộng sản Việt Nam liên quan đến vận mệnh của giai cấp, dân tộc, không cho phép xây dựng trên ý muốn chủ quan. Nó phải được xây dựng trên cơ sở nhận thức khoa học về các quy luật khách quan của lịch sử, của xã hội, dựa trên sự phân tích, đánh giá đúng đặc điểm của bối cảnh, những mâu thuẫn cơ bản và động lực phát triển của từng thời kỳ. Yêu cầu này cho thấy việc hoạch định đường lối, chính sách phát triển tất yếu phải dựa trên kết quả nghiên cứu cơ bản.

Quá trình hoạch định đường lối, chính sách được thực hiện theo một quy trình khoa học. Có thể tóm tắt quy trình mang tính logic của việc hoạch định đường lối, chính sách theo ba bước: tổng kết thực tiễn, nghiên cứu hiện tại và dự báo tương lai. Kết quả nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT đưa lại những cơ sở vững chắc cho cả ba bước trong quy trình ấy.

Nghiên cứu cơ bản về LLCT là cơ sở xây dựng, phát triển hệ thống lý thuyết khoa học chính trị, đổi mới chương trình đào tạo các ngành học, các môn học LLCT trong hệ thống giáo dục và nâng cao năng lực khoa học của đội ngũ cán bộ nghiên cứu.

Lịch sử ra đời và phát triển của các lý thuyết xã hội đã chứng tỏ rằng mỗi lý thuyết, học thuyết ra đời đều là kết quả của nghiên cứu cơ bản. Các nhà tư tưởng khi xây dựng một học thuyết đều dựa trên cơ sở nghiên cứu thực tiễn để hình thành lý luận. Không có nghiên cứu cơ bản thì không thể có các học thuyết lý luận khoa học về các lĩnh vực của đời sống xã hội. Tất nhiên không phải công trình nghiên cứu cơ bản nào cũng có thể tạo ra lý thuyết khoa học mới. Song chắc chắn rằng, không có lý thuyết khoa học nào tồn tại nếu không dựa trên những kết quả nghiên cứu cơ bản.

Trên phương diện chính trị - xã hội, nghiên cứu cơ bản cung cấp tri thức lý luận khoa học về bản chất và tính quy luật của đời sống chính trị - xã hội của con người. Lý thuyết chính trị - xã hội sau khi ra đời có đời sống tương đối ổn định, lạc hậu hơn so với thực tiễn chính trị là cơ sở hình thành nó. Và do vậy, nó luôn cần bổ sung và phát triển để vừa "bám sát" thực tiễn đời sống chính trị - xã hội, vừa định hướng, dự báo, là "kim chỉ nam" cho sự phát triển lĩnh vực này.

Bên cạnh hướng đến những giá trị giai cấp, lý thuyết khoa học phản ánh đời sống chính trị mỗi quốc gia đều được hình thành và phát triển trên "mảnh đất" văn hóa riêng, đặc thù của mỗi dân tộc. Điều này làm cho sự phát triển của nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT chứa đựng đặc thù, mang màu sắc, hơi thở của từng giai đoạn lịch sử cụ thể với những đòi hỏi phát triển của quốc gia, dân tộc.

Kiến thức cơ bản trong lĩnh vực LLCT hiện đang có mặt trong các chương trình giáo dục. Những tri thức cơ bản này không chỉ trang bị cho người học khả năng nhận thức đời sống chính trị mà còn góp phần quan trọng trong mục tiêu giáo dục con người theo mô hình nhân cách xác định. Nghiên cứu cơ bản là cơ sở để không ngừng hoàn thiện chương trình, nội dung đào tạo các môn khoa học xã hội nói chung, các môn LLCT nói riêng cho xã hội, góp phần xây dựng con người đáp ứng yêu cầu phát triển của giai đoạn lịch sử hiện nay.

Đối với bậc đại học, sau đại học, nhất là các ngành học khoa học LLCT, việc tăng cường nghiên cứu cơ bản, nâng cao chất lượng nghiên cứu cơ bản còn có ý nghĩa đặc biệt to lớn với việc thực hiện các nhiệm vụ chuyên môn, với chức năng xã hội của các cơ sở đào tạo ở bậc này. Kết quả nghiên cứu cơ bản vừa góp phần hoàn thiện lý thuyết khoa học chính trị - xã hội đang được triển khai giảng dạy, vừa góp phần hoàn thiện nội dung chương trình đào tạo ngành học, môn học khoa học LLCT đang triển khai. Khác với sách giáo khoa các môn học bậc phổ thông có tính ổn định tương đối, giáo trình các môn học ở bậc đại học được viết lại theo nguyên tắc chu kỳ để cập nhật và hoàn thiện.

Nghiên cứu bản lĩnh vực LLCT là nhiệm vụ của giảng viên, đồng thời là một trong những phương thức tự đào tạo để nâng cao năng lực hoạt động của họ. Trong đó, năng lực chuyên môn của cán bộ khoa học lĩnh vực LLCT chỉ có thể được đảm bảo khi đội ngũ không ngừng tham gia nghiên cứu. Trong các loại hình nghiên cứu, nghiên cứu cơ bản giúp cho nhà nghiên cứu nắm nhanh, đầy đủ và vững nhất tri thức lý thuyết căn bản, các học thuyết mới nhất thuộc lĩnh vực nghiên cứu của mình. Đặc thù của loại hình nghiên cứu cơ bản còn đặt ra yêu cầu cao nhất về phẩm chất và phương pháp tư duy, phương thức tổ chức nghiên cứu, đòi hỏi nhà khoa học không ngừng mài giũa tư duy, rèn luyện phương pháp, kỹ năng, phát triển những phẩm chất và năng lực của người làm khoa học.

Nghiên cứu cơ bản về LLCT là cung cấp tri thức có hệ thống cơ bản về lĩnh vực chính trị - xã hội, nâng cao dân trí, phát triển văn hóa chính trị.

Kết quả nghiên cứu cơ bản là những tri thức về bản chất và quy luật vận động của đời sống chính trị. Khi đưa kết quả nghiên cứu vào hệ thống lưu chuyển, phổ biến thông tin trong xã hội, tri thức nghiên cứu cơ bản lĩnh vực này giúp cho mọi người nhận thức về đời sống chính trị ngày càng đúng hơn, sâu sắc hơn. Trong tri thức LLCT có được từ nghiên cứu cơ bản, giá trị khoa học và giá trị giai cấp hòa quyện biện chứng.

Nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT là tiền đề, điều kiện để nghiên cứu ứng dụng, nghiên cứu triển khai - thực nghiệm, phát triển hoạt động khoa học.

Nghiên cứu cơ bản không tạo ra những sản phẩm cụ thể có thể trực tiếp và ngay lập tức làm thay đổi đời sống chính trị xã hội. Với vai trò nghiên cứu nền tảng, đi trước, là điều kiện nhận thức cho sự thay đổi, nghiên cứu cơ bản là bước khởi đầu. Thiếu nghiên cứu cơ bản, không thể tiến hành bất kỳ một nghiên cứu nào. Bất kỳ nghiên cứu nào cũng là thiếu cơ sở khoa học nếu không dựa vào kết quả có được từ nghiên cứu cơ bản. Nghiên cứu cơ bản là nghiên cứu cái gốc, làm rõ căn nguyên của các mối quan hệ, các hiện tượng hay quá trình chính trị - xã hội. Không phải ngẫu nhiên mà nhiều nhà khoa học cho rằng, nghiên cứu cơ bản là những nghiên cứu có tính chiến lược cho sự phát triển khoa học và thực tiễn.

Trong lĩnh vực LLCT, nghiên cứu cơ bản, mà cụ thể là nghiên cứu cơ bản định hướng thường xác định mục đích ứng dụng nhất định, dự kiến phạm vi và mức độ ứng dụng khi nghiên cứu ấy thành công. Nghiên cứu cơ bản định hướng không chỉ dẫn đến những cơ sở lý thuyết quan trọng mà còn có thể dẫn đến những ứng dụng có ý nghĩa lớn lao trong các lĩnh vực hoạt động khác nhau của đời sống chính trị - xã hội. Nghiên cứu cơ bản định hướng trong lĩnh vực LLCT thể hiện ở hai khía cạnh. Một, nghiên cứu cơ bản định hướng phát triển lý thuyết khoa học chính trị. Ở khía cạnh này, xuất phát từ thực tiễn, hướng tới thực tiễn, nghiên cứu cơ bản giải quyết những vấn đề thuộc phạm vi nhận thức của nhân loại về những sự kiện chính trị mà chưa có lý thuyết nào

làm rõ. Những nghiên cứu này có thể tạo ra bước ngoặt trong nhận thức khoa học, là cơ sở cho sự ra đời của những lý thuyết khoa học mới phản ánh mặt chính trị của đời sống xã hội, bổ sung, làm phong phú thêm hệ thống tri thức chính trị - xã hội. Hai, nghiên cứu định hướng phát triển cho những ứng dụng và triển khai của chính chuyên ngành hay lĩnh vực khoa học chính trị.

Như vậy, việc đề xuất phương hướng và giải pháp nhằm giải quyết các vấn đề chính trị mà nghiên cứu ứng dụng hướng đến, hay những cách thức, mô hình tổ chức, quản lý, triển khai các hoạt động chính trị (mục tiêu của loại hình nghiên cứu triển khai - thực nghiệm) chỉ có thể được tiến hành trên cơ sở kết quả của nghiên cứu cơ bản. Mối quan hệ gắn bó giữa các loại hình nghiên cứu trong lĩnh vực LLCT càng thể hiện vai trò nền tảng, tiền đề của nghiên cứu cơ bản lĩnh vực này.

Ở Việt Nam, nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT đã có những thành công nhất định. Báo cáo Chính trị trình Đại hội XIII của Đảng nhận định “Nhận thức về nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ngày càng đầy đủ hơn”⁽³⁾. Chúng ta đã bước đầu hình thành hệ thống lý luận cơ bản về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam (về bản chất, đặc trưng của chủ nghĩa xã hội; các định hướng cơ bản xây dựng chủ nghĩa xã hội...). Nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT không chỉ là nghiên cứu đường lối chính trị của nước ta thời gian qua mà còn góp phần quan trọng trong hoạch định, xây dựng chủ trương, đường lối của Đảng trên nhiều lĩnh vực.

Song, những hạn chế trong nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT còn lớn. Đó là sự lạc hậu của kết quả nghiên cứu LLCT trong phản ánh thực tiễn đời sống chính trị, sự chậm chạp trong trình bày bản chất của các hiện tượng chính trị đa dạng và phức tạp của thế giới diễn ra thời gian qua. Việc nghiên cứu các trào lưu tư tưởng chính trị mới chưa sâu sắc. Đặc biệt, tính dự báo của nghiên cứu LLCT còn thấp, kết quả nghiên cứu chưa đáp ứng tốt yêu cầu của thực tiễn. Đội ngũ cán bộ nghiên cứu LLCT nước ta đông, nhưng những chuyên gia đầu ngành - lực lượng tập trung thực hiện nghiên cứu cơ bản ngày càng thiếu, hiếm và chưa thực sự đủ tầm...

Giai đoạn hiện nay, bối cảnh trong nước và thế giới nhiều biến động, do vậy, việc đẩy mạnh nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT là một yêu cầu khách quan, cấp bách, đòi hỏi xác định và thực hiện những giải pháp mang tính đồng bộ.

Một là, nhận thức đúng vị trí, vai trò của nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT. Coi trọng nghiên cứu cơ bản không chỉ dừng ở nhận thức mà còn ở việc triển khai, thực hiện quan điểm ấy trong thực tiễn hoạt động khoa học. Nhà nước phải có sự rà soát, quy hoạch, tổ chức sắp xếp lại các cơ quan nghiên cứu cơ bản ở tầm quốc gia, đầu tư hợp lý và quản lý chặt chẽ, hiệu quả hoạt động của các cơ quan nghiên cứu này.

Đối với cơ quan quản lý khoa học, coi trọng nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT phải thể hiện cụ thể thông qua chiến lược, kế hoạch hoạt động khoa học trong từng giai đoạn, từng năm, bằng việc định hướng nghiên cứu, đề ra các nhiệm vụ khoa học, bằng số lượng và mức đầu tư cho công trình nghiên cứu cơ bản.

Đối với nhà nghiên cứu, nhận thức đúng vai trò của nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT thể hiện từ sự quan tâm, tính trách nhiệm của nhà khoa học trước các vấn đề chính trị - xã hội.

Hai là, xác định rõ nội dung và phương pháp nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT ở nước ta hiện nay.

Về nội dung, nghiên cứu cơ bản trong LLCT cần tập trung vào các vấn đề:

- Nghiên cứu di sản kinh điển của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, đường lối cách mạng và các chủ trương, chính sách phát triển của Đảng và Nhà nước Việt Nam.

- Nghiên cứu sâu sắc các học thuyết chính trị - xã hội, quản lý xã hội và văn hóa - tư tưởng có ảnh hưởng đến sự phát triển của đời sống chính trị - xã hội và con người Việt Nam trên quan điểm khách quan.

- Nghiên cứu bổ sung, hoàn thiện hệ thống giáo trình các môn LLCT trong chương trình đào tạo các bậc học, các hình thức đào tạo ở Việt Nam. Việc biên soạn hệ thống giáo trình khoa học đảm bảo nguyên tắc vừa căn bản, vừa hiện đại, cập nhật với những thay đổi của thực tiễn đời sống chính trị - xã hội và bổ sung kịp thời những thành tựu khoa học của nhân loại.

- Nghiên cứu sự vận động của đời sống chính trị - xã hội, làm rõ đặc điểm, bản chất và xu hướng vận động của đời sống chính trị - xã hội Việt Nam và thế giới.

Đồng thời với việc xác định nội dung, nghiên cứu cơ bản trong LLCT ở nước ta hiện nay cần tập trung đổi mới phương pháp, cách tiếp cận nghiên cứu. Trong đó, các nhà khoa học nghiên cứu cơ bản không chỉ nắm vững nguyên tắc, quan điểm nghiên cứu mác xít mà cần làm cho việc nghiên cứu hiệu quả hơn bằng cách tiếp cận nghiên cứu mới của giới khoa học xã hội nói chung, khoa học chính trị nói riêng. Đồng thời, không chỉ sử dụng các phương pháp nghiên cứu vốn có một cách hiệu quả mà còn phải liên tục cập nhật, tiếp thu phương pháp nghiên cứu khoa học mới mà giới khoa học xã hội đã sáng tạo là yêu cầu cấp bách hiện nay.

Ba là, xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ khoa học LLCT nói chung, cán bộ tham gia nghiên cứu cơ bản nói riêng.

Nghiên cứu cơ bản lại là loại hình đòi hỏi chất lượng và năng lực hoạt động của đội ngũ rất cao. Do vậy, tuyển chọn cán bộ cần chú ý đến năng lực tư duy và phương pháp nghiên cứu pháp khoa học. Nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT đòi hỏi cán bộ gắn bó, tâm huyết với công việc, với lĩnh vực chuyên môn và có trách nhiệm xã hội cao.

Thường xuyên bồi dưỡng về tri thức và phương pháp nghiên cứu, tạo điều kiện phát triển năng lực cho nhà nghiên cứu là điều kiện không thể xem nhẹ. Mặt khác, cần có chính sách và thực hiện tốt việc trọng dụng, đãi ngộ cán bộ nghiên cứu có năng lực.

Xây dựng các tập thể khoa học có sự gắn kết, phối hợp hiệu quả giữa các thể hệ, phát huy được sức mạnh tư duy của tập thể khoa học trong nghiên cứu.

Bốn là, đổi mới cơ chế quản lý khoa học.

Các cơ quan quản lý khoa học cần có quy hoạch, kế hoạch hóa các nhiệm vụ nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT theo từng giai đoạn ngắn hạn và dài hạn, hướng tới phát triển nghiên cứu cơ bản một cách hiệu quả.

Xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ, phát triển văn hóa dân chủ trong hoạt động nghiên cứu khoa học lĩnh vực LLCT.

Đầu tư thỏa đáng cho nghiên cứu cơ bản, đảm bảo các điều kiện và đáp ứng yêu cầu thông tin, phương tiện phục vụ nghiên cứu cơ bản. Đồng thời hoàn thiện phương thức đánh giá kết quả nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực; đổi mới cơ chế đầu tư, quản lý tài chính trong nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT.

Năm là, đẩy mạnh hợp tác, liên kết trong nghiên cứu cơ bản lĩnh vực LLCT.

Hợp tác, trao đổi trong hoạt động khoa học là một yêu cầu mang tính khách quan trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập. Sự phát triển khoa học LLCT của nước ta phải trên cơ sở kế thừa di sản tư tưởng và thành tựu khoa học nhân loại. Sự phát triển này đóng góp cho sự phát triển riêng của Việt Nam, vừa góp phần phát triển chung cho nhân loại tiến bộ.

Hợp tác, liên kết, trao đổi trong nghiên cứu có ý nghĩa nhiều mặt, vừa làm tăng cường nguồn lực khoa học Việt Nam, vừa chia sẻ kết quả nghiên cứu trên bình diện rộng, đối tượng thụ hưởng thành quả nghiên cứu nhiều và do đó làm tăng giá trị xã hội của khoa học. Muốn vậy, chúng ta cần nâng cao chất lượng các chương trình nghiên cứu và đào tạo LLCT, phổ biến kết quả nghiên cứu trên các diễn đàn khoa học. Tạo điều kiện cho cán bộ nghiên cứu LLCT tham dự các hội nghị khoa học quốc tế về khoa học xã

hội, giúp đội ngũ có thể cập nhật tri thức mới, lý thuyết khoa học và xu hướng nghiên cứu mới, những phương pháp tiếp cận và phương pháp nghiên cứu hiệu quả cũng được trao đổi, học hỏi kinh nghiệm để làm giàu tri thức và phương pháp cho nghiên cứu cơ bản lĩnh vực này.

Đổi mới tư duy về hội nhập quốc tế trong nghiên cứu, chúng ta cần chủ động, tích cực hơn trong quá trình hội nhập. Mặt khác, quá trình hợp tác nghiên cứu phải lấy hiệu quả làm thước đo, tránh phô trương, hình thức.

Sáu là, thúc đẩy việc nâng cấp các tạp chí chuyên ngành theo chuẩn quốc tế phục vụ cho công bố kết quả nghiên cứu LLCT nói chung, nghiên cứu cơ bản lĩnh vực này nói riêng.

Công bố công trình khoa học trên các tạp chí chuyên ngành có ý nghĩa quan trọng, ghi dấu thành tựu nghiên cứu của nhà khoa học, giới khoa học, của nền khoa học LLCT nước nhà. Công bố kết quả nghiên cứu LLCT còn là để kết quả trở thành điểm tựa, là cơ sở luận cứ khoa học cho những nghiên cứu tiếp theo. Công bố quốc tế là phương thức để kết quả nghiên cứu cơ bản về LLCT Việt Nam đóng góp vào sự phát triển khoa học chính trị - xã hội thế giới. Để phục vụ công bố kết quả nghiên cứu cơ bản về LLCT trên các tạp chí quốc tế, một mặt, cơ quan quản lý cần hỗ trợ các điều kiện như kết nối, biên tập, ... mặt khác cũng cần tính đến việc nâng chuẩn các tạp chí khoa học của Việt Nam tiệm cận với yêu cầu công bố khoa học quốc tế. Tất nhiên, nghiên cứu cơ bản trong lĩnh vực LLCT chỉ có thể phát triển nếu chính chất lượng công trình nghiên cứu đạt chuẩn quốc tế và nhà khoa học tự giác vươn tầm, đáp ứng yêu cầu chất lượng chuyên môn, phương thức biểu đạt và công bố quốc tế ở châu lục và thế giới./.

Tài liệu tham khảo

(1) Lê Hữu Nghĩa, *Đẩy mạnh nghiên cứu cơ bản trong công tác nghiên cứu lý luận ở nước ta hiện nay*, Tạp chí Lý luận chính trị, số 2.2003, tr.13.

(2) Nguyễn Trọng Chuẩn, Về nghiên cứu cơ bản trong khoa học xã hội và nhân văn ở nước ta, Tạp chí Triết học, số 4, tháng 4.2003, tr.7.

(3) Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam.